

[Αρχαϊκή Λυρική Ποίηση]

Διδακτικό εγχειρίδιο: Μίμνερμος

Ελεγειακός ποιητής και μουσικός

Σχόλια

- Βίος
- Αποσπάσματα
- Σχόλια
- Ερωτήσεις
- Συνδέσεις

Στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα ο Μίμνερμος φημίστηκε κυρίως για δύο πράγματα: πρώτα, ως ποιητής σπουδαίος, τεχνίτης του ελεγειακού διστίχου, και, μετά, ως ποιητής του έρωτα, ο πρώτος αρχαίος ποιητής που έκαμε τον έρωτα βασικό θέμα του. Με την ποιητική αυτή ιδιοφυΐα επανασυνδέθηκε η τέχνη των αλεξανδρινών (στα ελληνιστικά χρόνια, όταν είχε τερματιστεί ο ελεύθερος πολιτικός βίος των ελληνικών πόλεων) και η συναφής προς αυτήν ρωμαϊκή ελεγεία.

Ερμησιάνναξ, απ. 7.35-37 Powell

Μίμνερμος δέ, τὸν ἥδ' ὅς εὔρετο πολλὸν ἀνατλὰς
ἦχον καὶ μαλακοῦ πνεῦμ' ἀπὸ πενταμέτρου
καίετο μὲν Ναννοῦς . . .

[Και ο Μίμνερμος, που μετά από κόπους πολλούς ανακάλυψε
τον γλυκὺ ἦχο και το πνεῦμα του μαλακοῦ πεντάμετρου
φλεγόταν ἀπὸ ἔρωτα για τη Ναννώ . . .]

Προπέρτιος 1.9.11-12

Plus in amore valet Mimnermi versus Homero:
carmina mansuetus lenia quaerit Amor.

[Στον έρωτα οι στίχοι του Μίμνερμου ξεπερνούν και τον Όμηρο·
Θέλει απαλά τραγούδια η δαμασμένη φύση του Έρωτα.]

Ωστόσο, από τα λιγοστά σωζόμενα αποσπάσματα: μόνο το απ. 1 W [*τίς δέ βίος*: δεν περιλαμβάνεται στη σχολική επιλογή] έχει σχέση με τον έρωτα, και εκεί όμως πάλι σε σχέση με το μείζον θέμα της σύντομης νιότης και των βασανισμένων γηρατειών. Το θέμα νιότη-γηρατειά συνεχίζεται στα απ. 2-5 □ κανείς επομένως

δεν μπορεί να γνωρίζει ποιο από τα θέματα αυτά ήταν, συνολικά στην ποίηση του Μίμνερμου, το μείζον και ποιο το έλασσον, ή αν υπήρχε ισότιμη διαπλοκή των δύο. Εφόσον περιοριστούμε στη μαρτυρία των αποσπασμάτων αυτών, το μόνο σίγουρο στο οποίο μπορούμε να βασιζόμαστε, τότε μετράει η ειδική στο κάθε απόσπασμα σχέση των δύο θεμάτων. *Η εσωτερική, επομένως, ανάλυση εκάστου αποσπάσματος, με προσεχτική ανάλυση και ζύγισμα των δεδομένων, μπορεί να είναι και χρήσιμη και διδακτική άσκηση.*

11. Για την προϊστορία αυτού του χειρισμού του θεματός του, παράβαλε τους ομηρικούς στίχους *Οδύσσεια*, σ 130-137, σε μετάφραση Δ. Ν. Μαρωνίτη:

οὐδὲν ἀκιδνότερον γαῖα τρέφει ἀνθρώποιο

[πάντων, ὅσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἔρπει.]

οὐ μὲν γάρ ποτέ φησι κακὸν πείσεσθαι ὀπίσσω,
ᾧφρ' ἄρετήν παρέχωσι θεοὶ καὶ γούνατ' ὀρώρη·
ἀλλ' ὅτε δὴ καὶ λυγρὰ θεοὶ μάκαρες τελέωσι,
καὶ τὰ φέρει ἀεκαζόμενος τετληότι θυμῷ.
Τοῖος γὰρ νόος ἔστιν ἐπιχθονίων ἀνθρώπων,
Οἶον ἐπ' ἡμαρ ἄγησι πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
ἀπὸ τον ἀνθρωπο δεν τρέφει η γη τίποτε πιο ασθενικό,
ὅ,τι σαλεύει και αναπνέει πάνω της.
Οὔτε που το φαντάζεται ο θνητός το τι κακό τον περιμένει,
ὅσο οι θεοὶ τοῦ δίνουν προκοπή κι αισθάνεται να τον
κρατοῦν τα πόδια του· όταν ωστόσο οι μάκαρες ορίσουν
να πέσουν πάνω του οι συμφορές, θέλοντας τότε και μη θέλοντας,
τις υποφέρει κάνοντας υπομονή.
Ἔτσι κι αλλιώς αλλάζει ο νους του ἀνθρώπου που σέρνεται
σ' αυτή τη γη, ανάλογα του πώς, μέρα τη μέρα, αλλάζει τη
ζωή του ο Δίας, προστάτης θνητῶν και ἀθανάτων·

και τον σχετικό υπαινιγμό στην *Ιλιάδα* P 446-447:

οὐ μὲν γάρ τί πού ἐστιν διζυρώτερον ἀνδρὸς
πάντων ὅσα τε γαῖαν ἔπι πνείει τε καὶ ἔρπει.

Διαπιστώνονται τόντοι μιας νέας εσωτερικότητας. Ποίηση ενδοσκόπησης, λοιπόν, όχι όμως για το άτομο, αλλά γενικότερα για τον άνθρωπο, για τον κάθε άνθρωπο. Είναι επομένως αναγκαίο να απαντηθεί το ερώτημα ποια η σχέση αυτής της εσωτερικότητας προς το σύγχρονο λυρισμό, ο οποίος αφετηρία και τελικό στόχο έχει το συγκεκριμένο άτομο □ πώς οριοθετείται δηλαδή έναντι του σύγχρονου ο αρχαίος λυρισμός;

Δεύτερο ερώτημα, ως προς τη δομή του κειμένου αυτού: Σε ποια λογική σχέση (όλου προς μέρος; μέρους προς μέρος; κ.ο.κ.) προς το υπόλοιπο ποίημα βρίσκεται το τελικό δίστιχο;

12. Ατμόσφαιρα κοινή με το προηγούμενο απόσπασμα, εξαντλείται όμως σε μια σύντομη περιγραφή της διπολικότητας ἥβη-γῆρας.